

V Jornades sobre el Nacionalisme Català a la Fi del Segle XX

Generació desacomplexada

Durant tres dies, Solsona acollí la cinquena trobada d'intel·lectuals i professionals nacionalistes del Principat de Catalunya, el País Valencià i les Illes. El resultat, la consolidació d'una generació que marca la pauta de la reflexió nacional.

Som la coartada de la renúncia ideològica que ha fet el nacionalisme majoritari". **Pilar Rahola** feia aquesta afirmació durant la seva intervenció en les V Jornades sobre el Nacionalisme Català, on presentà una ponència sobre els intel·lectuals i els seus problemes de consciència. I és que des de fa cinc anys, les jornades han anat elaborant un corpus teòric nacionalista que, a més de no trobar canalització política, comença a inquietar més d'un que se sent posat en contradicció. I els protagonistes, els intel·lectuals, comencen a preguntar-se quin paper han de fer en el futur. Aquests dos factors han marcat unes jornades que s'han caracteritzat pel seu elevat to teòric.

Enguany, les jornades, que han tingut com a marc la capital del Solsonès, s'han centrat en tres grans temes: l'autoestima i l'autoodi en la cultura política, la cultura política actual, i en darrer lloc, sobre l'estat de la consciència nacional. Ponents d'arreu dels Països Catalans i assistents del mateix àmbit territorial i de diversa procedència política (CiU, ERC, Iniciativa, UPV, PVN), però majoritàriament sense carnet, han assistit un any més a la crida de les jornades, organitzades des de la *Revista de Catalunya* amb **Joan Maluquer** al davant i inspirades des dels seus inicis per **Max Cahner**, ex-Conseller de Cultura i director de l'esmentada revista.

El tema de l'autoestima i l'autoodi obrí les sessions i fou abordat des de quatre perspectives diferents, per **Josep Maria Terricabras**, **Josep Murgades**, **Salvador Cardús** i **Adolf Tobeña**. El primer enfocà el tema des d'una perspectiva teòrica i situà els conceptes d'amor i odi en relació amb el poder. Per a Terricabras "la relació amb el poder no pot ser de lliurament i confiança, sinó d'absoluta prevenció", i justificà aquest posicionament "no per ideologia, sinó per rigor

Aquest any les jornades s'han centrat en l'autoestima/ l'autoodi, la cultura política i la consciència nacional.

ARXIU

intellectual". El filòsof empordanès remarquè que envers el poder no hi pot haver amor si es vol aconseguir una societat plural i democràtica i negà l'existència d'un poder neutre ideal. El lingüista i crític **Josep Murgades** repassà les actituds d'autoodi que apareixen en la literatura catalana, citant els exemples d'**Eugeni d'Ors**, **Gironella** i **Marsé**. Per a Murgades l'autoodi, que definí com "la identificació amb els interessos culturals dels grups dirigents", és una constant en la nostra literatura quan es produeix "un desajustament entre realitat i aspiracions" d'alguns autors.

SENSE EL "NOSALTRES" I SENSE NACIÓ

Salvador Cardús entrà més directament en la denúncia dels mecanismes d'autoodi en algunes formes del comportament polític.

Després de reivindicar la necessitat d'establir un grup de pertinença, un "nosaltres", per als catalans, objectivable i amb possibilitats de ser transmès, Cardús definí l'autoestima i l'autoodi com "formes d'expressió d'un conflicte d'identitats", que poden arribar a ser "patològics" quan hi ha una "dislocació entre el grup de pertinença i el de referència". Per la seva banda **Adolf Tobeña**, especialista en psicologia mèdica, explicà que hi ha poc autoodi en el poble català i afegí que "domina una auto-satisfacció moderada, amb una disposició a la flexibilitat que pot portar a la renúncia provisional si convé".

El segon debat, sobre la cultura política actual, mantingué el to teòric de les intervencions anteriors. Obriren la sessió els sociòlegs **Montserrat Treserra** i **Antoni Estradé** parlant de les dificultats en l'anàlisi de la cultura política. Estradé

dé, enllaçant amb la reflexió de Cardús, destacà la confusió que hi ha al nostre país sobre el sistema de pertinença nacional. En aquest sentit, assegurà que "mentre això duri, no pot haver una cultura nacionalista catalana, perquè no es donen les pre-condicions necessàries perquè sorgeixi". Estradé conclougué amb polèmica: "si no hi ha cultura política no hi ha nació, només hi ha desig de nació; la nació només existeix quan existeix de dret". Durant la sessió destacaren dues intervencions més, la del diputat d'ERC **Miquel Pueyo** i la de l'es-

recursos possibles per incrementar la consciència nacional. En conjunt aquest tercer bloc fou el més concret de totes les jornades. La intervenció de **Xavier Ballabriga**, vice-president de la Diputació de Lleida, sobre les administracions locals i la consciència nacional, es centrà a destacar el paper de les ciutats mitjanes com a motors de l'equilibri territorial. Ballabriga denuncià la descompensació que hi ha entre Barcelona i les comarques i reclamà la província única. La següent reflexió, sobre els mitjans de comunicació i la consciència nacional la

guntant-se quin paper han de fer els intel·lectuals nacionalistes en un país on "la bipolarització és demolidora: una banda els menysprea perquè els posa en evidència i l'altra banda els refusa per pròpia contradicció". Jordi Porta tancà les jornades reclamant "un procés de pedagogia nacionalista, no només amb el discurs sinó també amb l'acció" per al qual els partits polítics són indispensables però no en poden ser els únics instruments.

EQUIDISTÀNCIES

Però unes jornades com aquestes van més enllà del debat formal. Els assistents i les petites polèmiques de passadís o de sobretaula són elements clau per acabar de caracteritzar les jornades. La llista d'assistents d'enguany acabava de completar el ventall de la diversitat matissada: els intel·lectuals **Joan B. Culla**, **Josep Gifreu**, **Vicent Pitarch**, **Isidor Marí**, el periodista **Abert Viladot**, gent vinculada a l'acció política com **Miquel Sellarès**, **Josep Ll. Carod Rovira** i **Josep Huguet** -d'ERC-, **Paca Sevilla** -del PVN-, una representació de la JNC amb **Carles Campuzano** al davant i més d'un alcalde, són alguns exemples de la llarga llista de participants. Dos personatges més van ser presents a les jornades, tot i que no físicament. **Àngel Colom** i **Miquel Roca** van ser els protagonistes de la polèmica de sobretaula d'enguany. El primer, per les acusacions de "regionalisme" a les jornades, desmentides després pel mateix secretari general d'ERC, però sobretot desmentides per la realitat palpable de l'origen dels ponents i dels assistents. Sobre Roca es deia que havia pressionat la Diputació de Lleida perquè no financés les jornades, ja que, segons el secretari general de CDC, són un "muntatge" d'ERC. També en aquest cas les "pressions" han estat desmentides pel protagonista posteriorment, un cop han sortit a la llum pública. En el re-
refons de la qüestió hi ha el *problema de l'etiquetatge* de les jornades. Possiblement la resposta és que no són de cap sigla concreta i que, després de l'edició d'enguany, ja no estiguin entre CiU i ERC, sinó en un punt equidistant, tan allunyat de CiU com d'ERC. Queda per tant oberta la qüestió de la separació existent en el país entre debat ideològic i debat polític i, sobre la taula, de moment, la seva manca de canalització. Malgrat tot, l'any que ve més.

Pere Martí

Pilar Rahola i Joan F. Mira.

J. MOHERRA/D. UMBERT

criptor **Joan F. Mira**. El primer parlà de la diferència com a cultura política i denuncià els intents d'anul·lar aquesta diferència, tant des "d'un transcatalanisme com des d'un espanyolisme que es manifesten d'una manera cada cop més desinhibida". El segon, féu especial èmfasi en primer lloc en la necessitat de no renunciar als límits territorials, que definí com "consustancials a la nació", i en segon lloc, a la importància dels símbols com a generadors de consciència nacional perquè, segons ell, "la identitat es guanya o es perd en el terreny dels símbols".

MENYSPREATS I REFUSATS

L'historiador **Josep M. Solé i Sabaté**, iniciant el tercer bloc temàtic sobre la consciència nacional, trencà el ritme teòric fent una aportació més política on reclamà la màxima utilització de tots els

presentà el periodista **Rafael Jorba**, que, després d'analitzar la situació de la premsa catalana, valorà molt positivament les iniciatives de comunicació local i comarcal i instà a "optimitzar" les eines comunicatives que tenim a l'abast. Dues intervencions finals, la de **Pilar Rahola** i la de **Jordi Porta**, tancaren les jornades aportant nous elements clau de reflexió. **Pilar Rahola**, amb el tema dels intel·lectuals i els seus problemes de consciència, després d'establir una classificació dels intel·lectuals segons la seva posició envers el compromís nacional, es mostrà molt crítica, qualificant-los de "gestors luxosos de les idees establertes" i denuncià el fet que en la seva majoria "situen la raó intel·lectual fora de la raó nacional". Rahola es mostrà pessimista respecte el nacionalisme, "atrapat entre la servitut electoral d'uns i el desconcert d'altres", i conclougué pre-